

KECSKEMÉTI LAPOK.

Ismeretterjesztő hetilap.

Előfizetési díj:

Negyedévre	1 frt 50 kr.
Félévre	3 " — "
Egész évre	5 " — "

Megjelenik e lap hetenként egyszer, Szombaton.

Szerkesztői iroda:

1-ső Tized 104. sz. a., hová a kéziratok és előfizetési pénzek küldendők.

Hirdetmények elfogadtatnak Milhoffer János „Szentháromság” címzett gyógyszerárában.

Hirdetési díjak:

5 hasábos petit sorért, egyszeri hirdetésnél 5 kr.; — többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknel árleengedés adatik.

A nyiltérben való közlemény 3 hasábos soráért 15 kr. számítottatik.

Helyi érdekeink.

II.

Oda juttattak minket a szerencsétlen viszonyok, hogy a népnevelés nagy munkáját önmagunkon kell újra kezdenünk. Nem az iskolai gyermeknevelést s nem a tudományos kiképzést értjük: a mennyiben ezek is égető helyi érdekünket képezik, külön fogjuk azokat tárgyalni. A népnevelés iskolai része alap és kezdet, mely akkor gyümölcsözik, midőn az ifjúvá izmosodott egyén az élet küzdterére lép. Az iskolák körül tizenhárom év óta sokat tettünk ugyan, de még megközelítőleg sem eleget. A népoktatás és tudományos kiképzetés jelenben országos intézkedés tárgyát képezi: várjuk be az eredményt, hogy helyi érdekünket ez irányban ahoz alkalmazhassuk.

Itt mi most azokról és azokhoz szólunk, kik már kinöttek az iskola porából; de kiket a közélet pályáján többé tüzetesen nem kalauzolhat az oltár szolgálja.

Térjünk azon időszakra, midőn néposkoláink meglehetősen elhanyagolva, azután a kényszerintézmények bilincsei közt sínlódva tartattak, s azt fogjuk tapasztalni, hogy Kecskemét ma élő nemzedékének azon tömege, mely a város jelenét keze közt tartja s melynek a helyes irányban kifejlesztendő jövőre legnagyobb kihatással kell lennie, a közmíveltség és értelmi képzettség, szorgalom és munkásság, közérköliség s általában a szellemi és vagyoni gazdagság tekintetében — kevés kivétellel — sokkal alantabb fokon áll, mint a polgári életünkben korszakot alkotott 1848. év előtt állott.

A lezajlott nyomorúságos két évtized sajátosságos intézményei kevés jó emlékezetet s annyival kevesb ragaszkodást gerjeszhetnek bennünk: ugyanazért vessünk egy száraz pillantást a multra és hasonlítsuk azt össze jelenünkkel.

1851-ben még e szavakkal jellemeztük népünket: „A kecskeméti lakosság igen becsületes jellemű, emberségtudó, szorgalmas, vallásos, mértékletes, józan értelmű s vidám kedélyű. — Egy ily nagy népességű helyen a népjellemet legsikeresebben észlelheti az előjáró, ki előtt a népjelemből merülő ügyek tárgyalatnak. Ezek szerint Kecskeméten, míg a porlekedés a bélyeg-törvény által el nem drágult, a városi tanács előtt folyamatban volt mintegy 700 rendes per s a városi birói szék előtt évenként lefolyt kéthármezer szóbeli per között évenként alig kettő fordult elő, mely csalásból származott volna. E nép előjáróját tiszteli, felsőbbségéhez áhítaszzerű buzgósággal viseltetik, a rendeleteket híven teljesíti s csak jó tapintatú vezető kell, hogy legjobb tulajdonai dús eredményvel fejlesztesse ki. — Szorgalmának párja nincs. — Ezen körülmény okozza, hogy idő előtti elnyo-

morodás, vagy elkorhelyedés esetein kívül itt proletariatus nincs, mert a munkás embernek egész éven át becsületes élelmi keresete van.“ stb. (Lásd: Magyarország és Erdély képekben. Pest, 1853. 98. 99. lap.)

Ez akkor betűről betűre így állott; ennek még nincs húsz éve, s maholnap ott leszünk, hogy ebből egyetlen egy betű sem lesz igaz. Méltán kérdezheti más, kérdezhetik magunk: vajjon mi ennek az oka? — Elmondjuk.

Tizenkét évig sanyargottunk a kényszeruralom vasvesszeje alatt, mely különféle adó czime alatt elvitte keresményünket, megtámadta töke-vagyonunkat, a nélkül, hogy egy jóra való kormány hivatásához képest, a tőlünk felszedett száz meg százféle adó utján szenvedett veszteségünket tisztességes keresetmódok csatornáinak megnyitásával s kereskedésünk és iparunk felszabadításával ellensúlyozta volna. Két évig azután súlyos katonai adóvégrehajtás alatt állottunk, mely kérlelhetetlen szigorral szedte be folyó adónkkal együtt a hátralékot, sőt a tíz évig elhanyagolt örököségi, birtokváltozási és egyéb illetékek, az adóhivatal személyzetének megszorításával ekkor egyszerre kiszámítottván, ezekkel együtt, hivatalos kimutatás szerint, ezen két év alatt egy millió forintnál többet kivont a helyi forgalomból. A terménynek kelete nem volt, iparcikkek az elpénztelenedett nép nem költhetett. Öt év előtt ránk jött az általános terméketlenség folytonos nyomora s betetőzte azt az 1866-ik év insége. Nem csuda tehát, hogy a kiméletlen adóztatást titkolódzás, alattomoskodás, hazugság, elvégre csempészet és csalás követte: az adóköteles tárgy eltitkolása, egy kis szűz dohány csempésze életrevalóságnak, a fináncz és zsandár kijátszása, vagy éppen megugrasztása hazafiaszkodásnak tekintetett, s ez apróságok néhány év alatt az elerkölcstelenedés megdöbbentő tünetényeivé nőttek ki magukat. A gazda szintúgy mint az iparos elcsüggedt a sok terheltetés alatt, elfásult a húzamos inség alatt. A csüggedést előbb dermesztő tétlenség követte, utóbb ennek visszahatása mult évben a szabadosság rakoncátlan-kodásaiban tört ki. — Tizenhatsz év alatt népünk virágát katonának vitték, honnan a legjobb reményű ifjak — kevés kivétellel — vásottan és erkölcstelenül, mint kaszakupakerülőök tértek haza. — Iskolai népoktatásra ez idő alatt száz-ezreket áldoztunk, és mily sikerrel? megtanultak gyermekeink írni és olvasni, azért, hogy azok legnagyobb része marasztaló ítéletek kézbesítésének s kötelezvények és váltóknak aláírasson, mely vagyónállapotukon mint emésztő fene rágódik; nyert néhány a sok közül felsőbb tudományos kiképzést, de 18 év alatt alapos szakképzettségű fiainkat egyik kezünk ujain megszámlálhatjuk — s lett a többi féltudós,

kiképzetlen, élheterlen és elégületlen szájhős. — A régi jó nép elvénült, elhalt, s az irás szavai szerint „a vénék elfogytak a mi kapuinkról és az ifjak az énekesek seregéből.“ Az élő nemzedék java minden közügyet elhanyagol részvétlenségével s amazoktól csak annyiban különbözik, hogy elismerésre méltó becsületessége, mint népünk jellemének főalapja, minden rosztól elfordul, de azon segíteni nem tud, vagy nem akar. Van néhány egyletünk, melyben polgártársaink színe és java részvényes: mindenik tart könyvtárt és lapokat járat, — s mi főczélja foglalkozásuknak? politikai lapok és erkölcsonró regények olvasása; a megrendelt közhasznú lapok — ha vannak is — hetekig felmetszetlenül hevernek, míg aztán kiméletlenül sajtókofa kezébe vándorolnak; hasznos, közéletre kiható, tanulságos közgazdászati könyv alig akad meg könyvtárunkban, de — a mi ha van is — nem olvassa senki, nem tanul senki. Birtokos polgártársaink, midőn az okszerű gazdaságot és jól rendezett földmívelést ajánljuk, azt felelik: „apám is, nagyapám is így gazdálkodott, mégis volt újig kenyere“; nem gondolják meg a boldogtalanok, hogy akkor Kecskemét tizenkét ezer forint évi adót fizetett, de most most csak országos adó fejében évenként százhatvan ezer forintot, közvetett adók és illetékek czime alatt pedig még egyszer annyinál többet fizet; fel kell tehát használnunk minden jövedelmi forrást, hogy szükségünket fedezhessük; a szőlős gazdát hiába figyelmeztetjük a gondos mívelésre, a jó borkészítés kellékeire s termelt finom gyümölcsének kezelésére: a bornál a terhes fogyasztási adót átkozza, a gyümölcsöt ráadásnak tekinti s örül hogy túladhasson rajta; a szép gyümölcsnek kétharmadát a sertés eszi meg, holott ha czél-szerű aszalóink lennének, száz-ezreket árulhatnánk a finom aszalt gyümölcsből. Népünk közép osztályának értelmi műveltsége alig terjed ki arra, hogy saját érdekében a jó tanácsot elfogadni hajlandó lenne. Még legszebb irányú társadalmi egyletünk a dalárda és dalkar is a romlás magvait hordja magában, mert ketté szakadva, a közérót megosztva sínlódik. Egész társadalmi életünk a megosztás és részvétlenség, önzés s egymás elleni agyargás megdöbbentő jellegét viseli magán, egyelőre majd minden reménye nélkül a jobb jövőnek. — Bizony, bizony, sok nehéz viszontagság elvonult valaha e régi város fölött s mindazok vészeiből ujult erővel kibontakozott; de biztosan állithatjuk, hogy ha őseink századok előtt már a mienknél nagyobb lélekerővel s férfiasb áldozatkésztséggel nem bírtak volna, most bizonyára forgószél kergetné Kecskemét hamvait a puszták homokában, — mitől az isteni gondviselés óvja maradékunkat!

Bocsánat, szeretett polgártársak! Hazánk egyik nagy nevű reformátora roszallotta, ha

szennyünket mosni nyilvános piacra visszük: ezt tenni nem is akarjuk, névszerint senkit sem nevezünk, pedig vajmi sok bűnös van köztünk, ki a pellengért nemcsak névszerint, de személy szerint is megérdemlené; de nálunk már egyszer az igazat — ha általában is — meg kell mondani, az elcsüggedteket felszerkenten, a bűnös hanyagságot ostromozni, a jobb irányt kimutatni kell, s a sok czukros szelet után keserű, de hasznos gyógyszer szükséges alkalmazni. Ugyan kérjük önöket az Isten szent szerelmére! mi lenne még tovább így belőlünk? bizonyára beteljesednék rajtunk a hős Zrínyi Miklósnak ama nehéz mondata: „olyan messze estünk mi mostani magyarok a régiektől, hogy ha eljönének mostan másvilágról azok a mi vitéz eleink, sem mi őket, sem ők minket meg nem ismernének, mert nyelvünkön, szólásunkon kívül mivel hasonlíthatjuk magunkat mi azokhoz? csúfsága lettünk a mi nemzetünknek és magunknak, ellenségünknek pedig, valaki valahonnan jó reánk, prédájává. De miért? A tunyaságot, az egymást gyűlölésért és ezer ilyen vétünkért.“ — Isten kegyelme legyen velünk! — a mi viszonyainknak így nem szabad sokáig tartaniok.

Addig is tehát, míg gyermekeink az iskolában tanulnak, hogy tetterős ifjakká izmosodva minket majdan az élet küzdterén fölváltsanak, addig is okuljunk a multban elkövetett hibáinkon. Egyesüljünk minden irányban, de kiváltképpen hasznos célok elérhetése végett; vitassuk meg higgadt komolysággal ügyeinket, egyenlítsük ki eltérő érdekeinket, tűrjük el a véleménykülönbséget s fogadjuk el mindig azt a mi jobb, a mi üdvös. Alakítsunk gazdasági egyletet, szerezzünk közigazgatási jó könyveket, tartsunk értekezleteket, szervezzünk felolvasásokat, közöljük egymással tapasztalásainkat, rendezzünk terménykiállítást, vetélkedjünk a szorgalomban, munkásságban és takarékoságban, hogy 16 négyszegmértföldnyi roppant területünket paradicsommá s szomszédaink és a vidék követendő példánykertjévé varázsoljuk, hogy hat ezer holdnyi szőlős és gyümölcsös kerteinket az életvidító, kedvderítő jó bor gazdag forrásává s vagyonosodásunk kútfejévé te-

hessük; gyűjtsük össze nagy számu derék iparosainkat tömör társulattá, biztassuk, buzdítsuk őket, rendezzünk műveikből kiállításokat, ismertessük meg az életrevaló, szorgalmas és ügyekező iparosokat, adóztassuk meg az ipar érdekében magunkat, hogy tőkét gyűjtve, a nagyratörő szellemet kitűzött pályáján segélyezhessük, biztos reményében a boldog jövőnek, mely ezerszeres kamattal fizetendi vissza filléres áldozatunkat.

Határtalan erkölcsi és anyagi romlás kártékony magvai burjánzottak fel köztünk; de meg van a jó alap, ne csüggedjünk. — Fel Kecskemétnek jó polgárai, fel!! mentsük meg felhasználásnak indult társadalmi életünket; fel szülő városom értelmes birtokosai! virágoztassuk fel gazdaszatunkat, százszorozzuk termelésünket, sokszorozzuk jövedelmünket, értékesítsük vagyónkat, s ne feledjük, hogy az a város gazdag, melynek polgárai vagyonosak, ilyekké pedig az értelmiség, munka, szorgalom és takarékoság tehet. — Ébredjünk Kecskemétnek derék iparosai! béke, barátság, testvéri egyetértés, munka, szorgalom, kitartás és ernyedetlen tökéletesedés legyen jelszavunk s Isten áldása nem marad el tőlünk.

Hornyik János.

Kecskemét város 1868. évi Oct. 12-én tartott közgyűlése.

(A régi városház nagytermében. Kezdeté d. e. 9¹/₄ órakor.)

Elnök: Nagy Lajos polgármester; jegyzők: Hornyik János fő-, Szalkai Gergely, Dömötör Sándor és Czapik Antal aljegyzők. — A bizottsági tagok nagy számmal.

A mult közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után Nagy L. válaszol a Szücs I. által tett interpellációkra, előadván, hogy a koldulás szabályozása és a kényszerdolgozatra nézve javaslat készítésével a kapitányságot bizta meg, ez pedig adatok gyűjtésére Horváth Döme képviselőt kérte föl, ki jelenleg azon ígérettel állt elő, hogy az egész javaslatot önállólag fogja mielőbb a „Kecskeméti Lapok“ hasábjain közzé tenni; továbbá a falopási ügyet illetőleg megjegyzi, hogy a tisztí ügyészség a vizsgálatot már befejezvé, ez ügyet a legközelebbi fenyítő törvényszéken előadandja; végül a lámpák szaporítása és újarendezése, valamint Páhi kétféle osztására nézve kijelenti, hogy a gazdaszati osztály javaslatait már beadta, de a várost érdeklő

többi sürgős ügyek halmaza alig enged időt azok mielőbbi tárgyalására.

Decsy: Minthogy én kérelmező vagyok, lehetetlen Páhit illetőleg föl nem szólalnom azon méltánytalanságot, hogy noha ez ügyben már öt év óta hat rendbeli fölterjesztés intéztetett és öt rendbeli határozat hozatott, mi által a város ügyei csak szaporítottak; s noha a városnak is érdekében állana e csomónak mielőbbi megoldása: mégis megfoghatlan indokokból a tárgyalási sorrendben mindig mint legutolsó tétel jön elő, s így az időből folyton kiszorítottatik. Kivánom tehát mint legelső ügyet tárgyalás alá vétetni.

Nagy L.: Nem ismerem el egy tagnak sem azon jogát, hogy kívánsága szerint vétethesse elő a tárgyakat; a Páhi ügy különben is magán jellemű, s míg vannak fontosabbak, mik mindannyiunkat érdekelnek, senki sem követelheti, hogy drága idejét a közgyűlés amazokra pazarolja.

Erre többen a mihamarábbi tárgyalás alá vétel mellett nyilatkozáván, a polgármester Páhi megvitatását azonnal a második helyre tűzte ki.

A kereskedelmi minisztérium azon rendeletére, melylyel a közgyűlés a bankok, pénzintézetek, iparvállalatok, biztosítási társulatok, gyűldék jegyzékének beküldésére hivatott föl, olvastatik Szapanos István tanácsnok által összeállított kimutató, melybea privát olajtűtő malmok, magán keményítő-gyár és a collegium tápintézete is ott szerepelnek. Ez utóbbiak kihagyásával a kimutató fölterjesztetni rendeltetik.

Második helyen a főntebb is vitatott páhi-könlöntői birtokmaradvány adományozását illetőleg olvastatott Kiss Miklósnak a minisztériumhoz benyújtott kérvénye, a minisztériumi rendelet és Decsynek egy három negyed órai felolvasást igénybe vett előterjesztése, illetőleg folyamodványa.

Laukó: A kényessé vált ügy tárgyalásához szólani nem akarok, hanem az olvasással eltöltött három negyed óra nevében szabadon kérdenem: volt-e arra szükség, hogy az összes iratok fölolvastassanak, vagy nem? Különösnek találom, hogy fölolvastatott Kiss Miklós kérvénye, mely nem hozzánk intéztetett, de még különösebbnek, hogy ellenfelének megengedtetett ugyanazon kérvény ellenében replikázni; véleményem szerint máskor az ily ügyek hosszas fölolvására, miket a közgyűlés úgy is már kimerítőleg ismer, ne pazaroljuk el a drága időt.

Lestár: Nézetem szerint is ezentúl ne olvasassanak föl minden oly iratok, melyek különben is az ügy mikénti eldöntésére nézve legkisebb befolyással nincsenek. Az ügy érdemére nézve megjegyzem, hogy fölfolyamodó úr eszembe juttatja azon elkényeztetett gyermeket, ki azzal jutalmazta anyját, hogy kivetette saját vagyonából. Közönségünknek ő eléggé jutalmazott fia, s most újra jutalmaztatni akarja magát, sőt mi több, még követelőleg lép föl városunk ellen, s a minisztériumot is föllovalva, autonomiánkat támadja meg a helyett, hogy mint a vármegyéjét oltalmazni tartaná szent kötelességének. Városunk ilyesmit elkényeztetett fiától nem várt. Követelése, illetőleg kérelme mellett csak egy indok harcolhat, az t. i., hogy váro-

T Á R C Z A.

Bucsú Egertől.

Aug. 28-án 1868.

Elint a sors... Isten hozzád
Jó Eger!
Hol a népben hős Dobónak
Szíve ver.
Hol még a nép nyílt, őszinte
Egyenes,
Mely tekergő útat soha
Nem keres!...

Napunk, mint a mennyországban
Ugy repült;
Sok volt a gyöngy, mely szívedből
Fölmerült.
Kivált kettő szép volt, — már szebb
Nem lehet:
A barátság és a vendég-
Szeretet!

Koszorúba fűzve annyi
Jó barát
Emelgette az öröm telt
Poharát.
Ettünk, ittunk — egyre esengett
A pohár,
Szállt a gond, mint ha megriad
A madár!...

Nagy, hatalmas voltál s vagy te
Hős Eger!
Szívességed foglyul maraszt,
S meg lever;

Rabbá tesz itt a nagy vendég-
Szeretet,
A milyen csak Ázsiában
Lehetett!...

Nagy bökkenő!... itt a dolog
Bibéje,
Lehetlen, hogy az embert baj
Ne érje.
A keleti ős-szokások
E romja
Végre még a vendéget mind
Itt nyomja!

Szedni venni sátorfánkat
Jobb nekünk,
Mig e nagy rom áldozati
Nem leszünk...
Elmegyünk hát — bár az utat
Fedje köd:
Ugy is, ha a kerekünket
Mégkötöd....

Olyan vagyok, biz' Isten, mint
A gyerek,
Nézzétek a szemeimből
Köny pereg...
Honfittársak! mégis meg nem
Allhatom,
Hogy itt véget érjen bucsú-
Szózatom!

A tréfával most már félre! —
Jó Eger!
Bened vitéz ösfiaid
Szíve ver.
Két szó, tudom, szent előtted —
Isteni:
Nemzetiség és hon — ezt kell
Védeni!

Nem elég a fegyver, melylyel
A magyar
Régen harcolt, ha elveszni
Nem akar!
Rég a fegyver kard, buzgány volt,
S kelevész, —
Mai korban a tudomány
Meg az ész!...

Hol a szíves: „Isten-hoztát“
Hangozád,
Álljon soká, virágozzék
Iskolád.
Szellem és hit óvja védje
Kard gyanánt,
Mely egykor itt sok törököt
Éltre hanyt!

És te magad élj örökké...
Gyöngyeid
Ragyogjanak rajtad: sok szép
Hölgyeid!
Téged, velők szívünk soha
Nem feled;
Csak te is adj szívünknek egy
Kis helyet!!!

Losonczy László.

A magyar katona.

Ad consilium de republica dandum caput est:
nosse rempublicam. Cicero.
Wer das Dichten will verstehen,
Muss ins Land der Dichtung gehen.
Wer den Dichter will verstehen,
Muss in Dichters Lande gehen.
Goethe.

Ime kétezer év különbség van a kettő közt, és Róma bölcsesége a német nemzet nagy költője csak szavakban különböznek, de mintha összebeszéltek volna, egyetértének abban, hogy a ki valamely nép közügyei-

sunknak 200 frt ajándékot ígér. Ez ígért azonban nem lehet indok arra nézve, hogy városunk közönsége ne méltóságához és kötelességéhez képest járjon el; különben is nézetem szerint többet ér az alamizsnaként odadobott összegnél az, ha városunk részére a tartozások pontosan befizettetnek; mely tartozások fizetésében ne legyen többé ő sem kivétel, hanem fizesse rendszeresen, mint azt szegényebb polgártársainktól szigorúan megkövetelik. Indítványozom tehát, hogy kínáltsák meg a maradványföld felével, mit ha zároszhatáridő alatt elfogadni vonakodnék, csatoltassék az valamelyik más szomszéd birtokához.

Szücs I.: Elöttem szóló indítványát már csak azért is elfogadom, mert most egyedül arról lehet szó, vajjon a közgyűlés május 19-én hozott határozata foganatosíttassék-e? s én annyival inkább foganatosítandónak vélem, mert az által egy hosszasan tartott meddő vitatkozások és izetlenségeknek elejét vesszük. Megjegyzem pedig, hogy a f. évi május 19-én hozott határozat azon hat egyén befolyása nélkül hozott, kiket azon úr megnevezett, hogy csak azok ne szóljanak bele, s akkor biztosítva lesz, hogy reá nézve kedvező lesz a közgyűlés határozata. Mit azért tartok szükségesnek megjegyezni, nehogy e határozat ellen is kifogásoljon. Végül indítványozom, hogy az elmaradt hasznbérket tartozzék megtéríteni az, ki a peres földnek hat évig használatában volt.

Többen szólnak még röviden a tárgyhöz, mig-nem az elnök következőleg mondja ki a határozatot: utasítatik a gazdasági bizottság a f. évi máj. 19-én hozott közgyűlési határozatot, mely szerint a páhi maradványföld kétfelé osztandó, a végzés keltétől számítandó 30 nap alatt foganatosítani, mely idő alatt egyúttal, ha bármelyik követelő fél a neki esett rész utáni tartozásait a városnak be nem fizetendi, az jogait elveszti s illetménye, a másik peres fél, vagy bármely idegennek fog azonnal birtokába bocsáttatni.

Olvastatik a vallás- és közoktatási minisztérium rendelete, melylyel az izraelita egyetemes gyűlésre választási határnapul f. évi november hó 18-át tűzi ki. Az illető választási bizottsággal közöltetni rendeltetik.

Ugyanazon minisztérium egy másik rendeletével értesítettük közönségünk, hogy az izraelita congressusra az izr. hitközségi tisztviselők is birnak szavazatképességgel. — Szóba hozatván a minisztérium azon rendelete is, melylyel meghagyatik az izraeliták létszámának pontos összeírása. Utasított városunk tanácsa ez összeírás foganatosítása iránt a kellő intézkedések mielőbbi megtételére.

Olvastatott a belügyminisztérium rendelete a kéményseprés szigorú ellenőrzése iránt, melylyel kapcsolatban előterjesztett Tóth gőzmalom tulajdonos azon panasza, hogy az új kéményseprő tapasztalatlansága és vonakodása miatt gőzmalma majdnem a tűz áldozatává lett.

Politini: Javasolja, hogy az új kéményseprővel próbák tétessenek, vajjon csakugyan érti-e mesterségét?

A miniszteri rendelet, hozzá alkalmazkodás,

ben részt venni, kormányzatába befolylni, vezénylni, parancsolni kíván, annak azon népet ismernie, értenie, a nép közt otthon kell lennie; sajnos azonban, hogy a magyar katonával egészen másképpen bánnak.

A magyar faj minden osztálya katonás kedélyű vitéz embereket nemzett, s midőn még az osztrák hadsereg gyalogsága cserepár plundrát viselt, I. Napoleon legvitézebbeknek tartotta a kék nadrágosokat: mi oka tehát ama legyőzhetetlen idegenkedésnek, mely 1850 óta néptünkben a katonai szolgálat iránt kifejtett? semmi természetesb, mint amaz elkarhozott intézmény, melynélfogva a katonai uralomra támaszkodó és az állam biztosságát szuronyhegyre alapító kényuralom a katonát kitérítte az állampolgárok sorából, s mihelyt a magyar ifju belerázott a mondúrba, oly rendszeres nevelés alá került, mely arra tanította, hogy neki többé se istene, se hazája, se nemzete, se családja, se rokona; hanem van eszázára, tábornoka és tisztje, kinek gépiesen engedelmessékedni kell; pedig uraim, hazafiúi önértet nélkül magyar katonát képzelné sem lehet.

1848 előtt a magyar katonának mind tisztjén, mind legénységén némi külső jelleg is megvolt: diszkrétönye legalább mindkettőnek részben magyaros volt; most a legénység nadrágja szabásán kívül semmi sincs, a mi hazájára emlékeztetné; tisztje pedig nemesak egyszerű a többi osztrák tiszttel, hanem annyival többre vitte, hogy most már saját legénységének anyanyelvét sem érti.

Lám, polgártársak! a magyar ember minden jóra, különösen vitézségre van teremve, de nem politikára: ne politizáljunk, nem esik az nekünk kezünkre. Szent István királytól 1848-ik évig legalább száz törvényezikelyünk van, mely tiltakozik, hogy a koronás király külföldieknek ne adjon hivatalt és ne adományozzon jószágot, de azért mindig özönlöttek közénk az idegenek s kaptak zsíros hivatalt és nyertek nagy birtokot: mert tudtak diákul, nem kellett magyarul beszélniök, mert a magyar is diák nyelven vezette saját ügyeit. Nem volt a magyarnak politikája: mert ha Szent István korában az 1840. VI. törvényezikk szellemében intézkedik

a panasz pedig vizsgálat végett a kapitányságnak kiadatik.

Bars megye közönsége átiratában föl hívja városunkat adakozások gyűjtésére az 1849-ben Nagysarlónál elesett honvédeknek állítandó emlékköre. A gyűjtés elrendeltetik. (Szücs Imre a közgyűlésben azonnal megkezdi a gyűjtést.)

Pest város közönsége közli fölíratát, melyet a ludoviczeum alapítványainak eredeti rendeltetési czéljára fordítása iránt a minisztériumhoz intézett. Városunk közönsége részéről is hasonló fölírat rendeltetik fölterjesztetni.

Szóba hozatván az, hogy városunknak érdekében állana kiváltság levele mielőbbi kiállításának szorgalmazása iránt lépéseket tenni, erre nézve Nagy Lajos és Horváth Döme kiküldetnek.

Olvastatik a m. k. pénzügyi biztos levele, melyben városunk közönségét az iránt szólítja föl: vajjon nem volna-e hajlandó a borfogyasztási adót hasznbérbe venni? Többen szoltak hozzá, mig-nem elhatározatott, hogy a föltételek mielőbb megtudandók, s a legközelebbi közgyűlésen újból tárgyalandó lesz.

Előterjesztetik Parrag Gedeon javaslata egy szőlő példány-iskola létesítése iránt. Rövid vita után tüzetes véleményadás s a javaslat betérjesztőjéveli értekezés végett Szappanos István elnökle alatt Hajagos, Gáspár L., Szücs I. és Héjjas Mihály küldetnek ki.

A gazdasági osztály fenyőszálak vásárlására 1000 frtot kér utalványoztatni. Utalványoztatik.

A lakiteleki földek mikénti hasznosítása iránt javaslatát a gazdasági osztály betérjeszti. Három évre hasznbérbe adatni rendeltetik.

Olvastatik a városi szolgaszemélyzet ruházatának kiállítására megtartott árlejtés eredménye, mely hosszas vita után jóváhagyatik oly módosítással, hogy a zubbonyok ez időre természetben nem fognak kiszolgáltatni.

A gazdasági bizottságnak a mult közgyűlésben elrendelt próbavágatás eredménye felőli jelentésére, melyből kitűnik, hogy a szokásos járulékok fölszámítása mellett egy font hús 21⁴⁴/₁₀₀ krba kerül, a marhahúsnak fontja f. évi octób. 16-tól kezdve 22 krban állapítatik meg. Ezzel kapcsolatban olvasatott a minisztériumnak a gyakorlatban levő húsár szabás mikénti megszüntetése tárgyában városunk fölterjesztésére hozott rendelete, mely figyelembe vétel végett a tanácsnak adatott ki.

(A gyűlés 1¹/₂ órákor véget ért.)

Fővárosi és vidéki levelezés.

Pest, October 10.

Az országgyűlés heti eredményét ma rövid ki-vonatokban adhatom.

Az időt, a héten át, jobbadán az osztályülések foglalták el.

Országos ülés háromszor tartatott: oct. 7-én, 9-én és 10-én.

Az első ülésben a szokásos napi eredmények elnöki bejelentése után, az osztályülésekben már átment urbéri örökváltsági szerződvények kárpót-

s a magyar nyelvet hivatalos nyelvvé emeli, bizonyára nem tódultak volna közénk oly mohón a civilizátorok.

Igy vagyunk a katonáival is. 1715-ben még a magyar katona „állj, ki vagy?” az osztrák pedig „berdót” kiabált az irás szavai szerint, csak Mária Terezia idétt lett ott a német nyelv hivatalos és általános vezényleti nyelvvé, azóta azt verik fejébe a szegény magyar legénynek, hogy a kommandószót mint a medvetánczot betanulja, s azt gondolják szomszéd uraimék, hogy a magyar katonának akárki, még a vasorrú babának váltott fia is lehet tisztje, mert hisz’ tud németül a tiszt s vezényelheti a medvetánczot.

A magyar katonának az a különös tulajdonsága van, hogy vele bánni tudó vezérét tűzbe, vízbe, a bizonyos halálba is vakon követi; de most nincs a ki vezérrelje: mert ahoz legalább az a kis képesség kell, hogy vele magunkat megértessük. Például: Kecskeméten van jelenben egy tartalék zászlóalj magyar gyalog katonaság, mintegy három tuczat tiszttel: ezek mind talpig derék katonák, egytől egyig jeles művelt férfiak, de közülök csak három szál ember bírja a magyar nyelvet annyira, hogy magát azon kifejezhesse s a legénységgel beszélhessen. Egy év előtt rendelet jött rájuk, hogy magyarul tanuljanak, s 24 óra alatt 18 magyar nyelvtan kelt el a helybeni könyvtárban, a nélkül, hogy eredménye mutatkoznék: most ismét újabb rendeletet kaptak, elvárjuk eredményét.

1848 előtt mindez másképen volt. Az 1840. VI. törvény 9. §. rendeltetéhez képest minden magyar ezred és magyar katona parancsnokság olasz, esch, lengyel, s a többi örökös tartományban szállásolt magyar csapatoktól, magyar nyelven levelezett velünk, sőt elébb is a törzstisztek mint parancsnokok dícsőségnak tartották, ha Kecskemétre magyar hivatalos levelet küldhettek, mi viszont soha sem irtunk hozzájuk más nyelven. De lássunk egy példát magasabb régiókból.

1818-ban Kecskemét város egy nagyszerű lovardát épített s azt hazafiúi buzgósággal az akkori koronás király I. Ferencz ő felségének ajándékozta. Gróf Vécsey

lása, s az uzoratorvények eltörlése iránti törvényjavaslat lett bemutatva.

October 9-én a magokat 1848 előtt úrbéri örökváltsági szerződések útján megváltott jobb-ágyok és községek kárpótlása iránti törvényjavaslat tárgyalatott.

A kormány, s az országgyűlési, e kérdésnél minden pártszínezetből alakult nagy többség azon alapelvből indulván ki: hogy az 1848. 12. t. cz. 9. §-a megváltási kárpótlást illetőleg nem vihető vissza és nem alkalmazható korábbi időkre, mint csakis 1840. 7. t. cz. 9. §-ának érvényességére, mely határozottan megengedte és elrendelte, hogy az urbéri tartozások alól magokat azontúl mind egyes jobbágyok, mind egyes községek urbéri örökváltsági szerződések mellett törvény szerint megváltathatják; s ha korábban történtek községi váltakozások: azok az 1834. 8. t. cz. 2-ik §-ának alapján egyedül az urbéri praestatiók megszabását illetőleg léphettek örökszerződésre, de nem az örökváltság tekintetében, s ha történtek ilyes váltakozások, azok a megszületett törvény előtt is kivételesen létesültek; mind ez indokokból csakis az 1848. 7. t. cz. kihirdetése és életbeléptetése után keletkezett urbéri örökváltsági szerződések kivánták méltányos, de kamatnélküli kárpótlásban részesíteni.

S e nézet ellenében bár érdekes vita mellett, a magokat korábban megváltott vidékek és községek képviselői, és ezek közt Kecskemét képviselői is — mind az általános tárgyalásnál, mind a részletes vitánál két nemű módosítvány beadása és indokolásával eleget küzdöttek — a főntebb felhozott érvek és létező nehéz körülmények tekintetéből — jelentékeny kisebbségben maradtak.

Az utolsó országos ülésben az uzoratorvények eltörlése feletti törvényjavaslat lett tárgyalva, s a közhitel és közigazgatás óhajtott érdekében némi módosításokkal elfogadva.

Még ma délután és holnap a törvénykezési törvényjavaslat feletti osztályülések fognak megkezdetni, s így várható, hogy közelebb nagyrészt urbéri üléseink következnek, s a gazdag és szegény által egyenlően évek során át várt jobb törvénykezési rendszer már életbe fog léptetni.

Horváth Döme.

Tisztelt Serkesti uraság!

A híten hívtak városi kapitánysághozs. Nem is tudtam, hogy kapitányságunk is van. Zsuávkákat ugyan niha látok, de csak mikor szabadnaposak. Azok pedig akkor nagy urak; a tilen is, mikor a vargát rabulták, arra sítált egy, is mondta: kiriszenek mást, in szabadnapos vagyok! — Asundták nekem, hogy ketten vannak vitézs kapitány urak; bementem sökihez, bementem barnához; — hát esemadta, a sok papirostul mind a kettő olyan vikony mint a pipasurkáló. Nem nistek jól alternációra, mikor választották, mert ha papok kedviért csinálták egyiket református, másikat katholicusnak; asszonyok kedviért egyiket sekinek, másikat barnának, tistességes emberek kedviért csinálhatták volna egyiket kevirnek. Csudálkostak mikor beliptem, mit keresek náluk, egyik sem

Ágoston vezérőrnagy, ki e tárgyban a várossal tartott értekezleteket vezette, mindig magyarul levelezett, a lovardának elkészíttetése és ünnepeles átvétele után pedig Ferdinand főherczeg, mint országos katonai főparancsnok, — akkor midőn még diák volt a hivatalos nyelv, — következő magyar szövegű és saját kezével magyar aláírású levelet küldött a városhoz:

„Értelmes Város Tanácsa! Az utolsó Kecskeméten lételemkor ezen esztendei Sz. Mihály havának 26-ik napján már nékem igen kedves volt, — a hol az oda való Lovagló-Oskola építésének elvégzésével ugyan ez rendszeren és pompással tulajdon Birtokul az hadi Aeriurnak által-adaték, az Értelmes Tanácsnak ezért az Én meg-ösmerésemet meg-mutatni.

Én el nem mulattam ezen igen dícséretes tselekedetét az Értelmes Tanácsnak a Fő-hadi udvari Tanács által Eő Felsőségnek leg-főbb tudomására adni, és erre Eő Felsőge ugyan a fent-nevezett udvari-fő-hadi Tanács hozzám le-érkezett Intimatiojával leg-főbb eltökélése által ezen esztendei October havának 24-dik napján kegyelmessen megparancsolni méltóztatott, Kecskemét Várossának ezen nemes nemzeti tselekedetiért Eő Felsőge leg-főbb Tettzését tudtára adni.

A melyben midőn Én ezen örvendetes leg-főbb parancsolatott végbe-viszem, vehetem azon Bizonyoságot, hogy az Értelmes Város Tanácsa ebben a meg-érdemlett dítséretett fogja találni, a melyt Én meg-mutatni leg-kedvesebb kötelességemnek tettem.

Budán, November havának 23-ik napján 1818-ik Esztendőben. Ferdinand fő Herczeg m. p.

Döczögös biz ez uraim; de ne feledjük, hogy ötven év előtt történt. Most már ő felsége koronás király urunk és fenséges családja is magyarul beszél s ír hozzánk: ne legyenek önök eszázáriabak a eszázárnál; ha döczögösen is, de magyarul írjanak és beszéljenek hozzánk s a magyar legényből neveljenek magyar katonát, — és higyjék el önök, az a magyar katona tűzbe, vízbe s a bizonyos halálba is vakon fogja önöket a dícsőség mezején követni. Hadadi Boldizsár.

tudta miért hívatott, nagy keresés után kisílt, hogy míg egy harmadik vitizs kapitány is van. — Bementem harmadik vitizs urasághoz, a kinn mindjárt meglátszik, hogy a másik kettő itette fel kapitánynak, mert nagyon fiatal, de a kinek már is annyi hatalma van, mint a sentileknek, hogy azok tudta nélkül is akárkit megsállhat. Kírdeszte hány kártyaveti csigánassont ismerek, mert a serencsejátékokat mind megfinansolják. Feleségemen kívül mást bizs in nem ismerek, azs is csak síves-sígbül vet izsvegyassonyoknak, hanem ha már ipen sirinse kártyásukat akar megfinansolni, ismerek egy piket, lutrist, fiskalist meg egy botschaftert, azsok mellé állitson finansokat, mutyira, meglátja vitizs kapitány urasag, hogy csak úgy dil a suk jivedelem. — Betírtem estire a csapszikbe, ott ilt egy írvezsető, somsid astaloknál pedig vagy tizenöt urasag furmájú politizsált, sidták jobb oldalt, sidták bal oldalt, a disputa víge azs lett, hogy ikellel próbálgatták azs oldalakat, melyiket lehet kinnyeben beterni. Mondtam írvezsetőnek, ne nízssze el, hogy ennyi okos ember egymást ágyon isse, hanem ha már meg nem gondolták, hogy a jobb meg a bal oldaluknak egy közsepe van: a hátuk, azst pedig meg se disputálták, hát csirógassa meg a bikis testrésükön. Írvezsető segítségirt saladt, vissatirt kít derabanttal. A verekedis folyt. Írvezsető elkialtja magát: kocsmáros! két messő bort ennek a két derabantnak. Verekedik oda se hallgattak. Írvezsető megint kiált: kít itese bort ennek a kít derabantnak! Verekedis folyik. Írvezsető hango-sabban söl: négy itese bort ennek a kít derabantnak. Verekedik még össib gabalyodnak. Írvezsető már míreggel kiáltja: kít akó bort ennek a kít derabantnak. Verekedik megállnak, sájukat eltátják, leilnek bikességgel, hogy a csudát megnízsszék, miként isik meg kít derabant kít akó bort. Csend vikkíp helyreállt. Másnap jelentette írvezsető kapitánynak, hogy elsánt fellípisinek kesenheti, hogy nem kell újra politikai vizsgálatot tartani. Ennek azs írvezsetőnek arany medalliat míltústas-sik kieskezselni. — Azs *Irgisi csigán vajda.*

Helyi ujdonságok.

— A helyben alakítandó részvényes gazdasági gőzmalomra javában folynak az aláírások; midőn az ív hozzánk került, már 125 részvény volt aláírva

— Az adómentes lőre vagy csiger mikénti készítése iránt többen nincsenek tisztában, különösen mint halljuk, maga a borfogyasztási adóbérlő, ki csak oly készítményt akar lőreül tekinteni, mely csupán víz és kisutult törkö vegyítéséből áll elő; szükségesnek tartjuk tehát biztos tájékozásul tudomására juttatni szőlős gazdáinknak, hogy lőre vagy csiger alatt országszerte mindenütt azt értik, midőn a gázolt vagy csomiszlóval összetört szőlőre, melynek mustja már gondosan leszűretett, öntetik viz. Az ekként készített lőre adómentes.

— A „Magyar Ujság“ sehogy sincs kibékülve, hogy lapunk egyik politikai párthoz sem szegődik, és szokott gyanúsítgató modorával ránk kiált: „ismerlek muszka!“ midőn e nevetséges szavakat a „Magyar Ujság“ újdondásza leírta, bizonyosan Dobrzsánszki kedves cimborája és munkatársára gondolt, mert itt ugyan muszkat híjában keres. Különbben ha mindenáron csak azt akarja megtudni, hogy a szerkesztők mint magán egyének mely politikai párt nézetét osztják, legkevésbé sem félünk bárki előtt is bátran kijelenteni, hogy a főmunkatárs a legesendesebb vérű jobboldali, a felelős szerkesztő határozott balközép, vajdánk pedig tántorithatatlan szélsőbal. És látja tisztelt „Magyar Ujság“! városunk java előmozdítására mindhároman kezet fogva, példás egyetértésben élünk, nem úgy miként önök oda fönt folyton csak civakodnak.

— A nagy színműíró Katona József tisztelőit kedves kötelességünknek tartjuk figyelmeztetni, hogy a helyben működő színtársulat szombatira, octob. 17-ére tűzte ki „Bánkban“ előadását. A kegyelet bizonyosan igen sok mivelte egyént vezet e napon a színházba.

— Fölhívás! Mely szerint alólított tisztelettel tudatom, hogy az alakulóban levő helybeli

gazdasági gőzmalom-társulat ideiglenes választmánya folyó évi Sept. hó 18-án tartott ülésében a célbavett vállalat mielőbbi létesítésére nézve elhatározta, hogy két rendbeli bizottság neveztesse ki, melyek közül egyik teendője:

az 1864-ik évben aláirt tagokat, ugy az időközben elhalt részvényesek örököseit felszólítani, ha vajjon kívánják-e az akkor általuk vagy örök-hagyóik által aláirt részvényeiket megtartani, vagy nem? szóval: a már eddig aláirt részvényeket való-sítani, realizálni. — A másik teendője:

állománytani — statistikai — adatok szerzése a helybeli s vidéki fogyasztásra nézve, s költség-számítás készítése a felállítandó gőzmalomhoz építkezési tervszel.

Az előbbi bizottság elnöklete reám ruháztatván, mint ilyen, van szerencsém föl hívni az eredeti aláírasi iven levő részvényeseket s azok örökösit, addig is, mig külön-külön személyesen e végett meghivatom, hogy a már folyó hó 11-én a bizottság által elfogadott és megnyitott kötelező aláírasi ivenk becses nevük aláírása végett hivatalomban — régi városház, tanácsterem — megjelenni ne terheltessenek, hogy a netalán fenmaradandó részvények mielőbb más új vállalkozókra ruháztathassanak.

Kelt Kecskeméten, Octob. 12-én 1868.

Szappanos István.

Szerkesztői izenet.

3) Sz. L.-nek helyt. Önnek „Endre és Béla“ című balladája közlésre nem fogadtatik el; mert az egész semmi sem egyéb, mint versbe szedett proza a történelmi tények átugrásával. Azon nyilatkozatára, hogy „thémát kidolgozásul elfogad“, megjegyezzük, hogy igyekezzék a költőileg feldolgozandó tárgyat önmagában, vagy önmagán kívül az életben fölfedezni.

Kiadói izenet.

Valaki levéltartónkba névtelenül 1 frt 50 krt esúsztatott; minthogy többen aláírunk közül előfizetési díjjaikkal még hátravannak, a sok közül nem tudhatjuk, ki fizette meg tartozását, kérjük, nevezze meg magát.

Felelős szerkesztő és kiadó: **Madarassy László.**

Főmunkatárs: **Hornyik János.**

Tudósítás a kecskeméti heti vásárról.

Kedd, okt. 13.

Gabona piacsról					Baromfi és gyümölcs piacsról					Allat, széna és fa piacsról						
Alsó-ausztriai mérő szerint	Mennyiért kelt?		Sokat vitték-e eladni?	Vették-e?	Baromfi párja, gyümölcs garabó számra	Mennyiért kelt?		Sokat vitték-e eladni?	Vették-e?	Darabja, mázsája, öle	Mennyiért kelt?		Sokat vitték-e eladni?	Sok eltek-e?		
	Legals. fr.	Legm. kr.				Legals. fr.	Legm. kr.				Legals. fr.	Legm. kr.			Legals. fr.	Legm. kr.
Búza, 83—87 fontos . . .	3	40	3	60	kev.	Lúd	2	70	2	80	sok.	Sovány sertés, hízonak . . .	30	—	33	—
Rozs, 78—80 „ . . .	2	50	2	60	kev.	Hízott lúd	5	20	5	50	sok.	Malacz	3	—	8	—
Árpa, 68—74 „ . . .	2	—	2	10	kev.	Pulyka	2	—	2	20	sok.	Juh	3	—	5	—
Zab, 43—44 „ . . .	1	20	1	25	kev.	Kácsa	1	—	1	20	kev.	Bárány	2	20	3	—
Kukoricza	1	70	1	80	sok.	Tyúk	—	70	—	80	kev.	Széna	15	60	22	—
Bab	—	—	—	—	—	Szöllő	—	50	—	55	kev.	Szalma	4	—	8	—
Köles	2	—	2	20	kev.	Dió	—	55	—	60	kev.	Keményfa	12	—	14	40
Burgonya	—	80	—	90	kev.	Vágott hal fontja . . .	—	25	—	—	kev.	Puhafa	4	80	7	—

Péntek, okt. 16.

Búza, 83—87 fontos . . .	2	70	2	80	kev.	Lúd	2	80	2	90	—	Sovány sertés, hízonak . . .	30	—	33	—
Rozs, 78—80 „ . . .	2	50	2	58	kev.	Hízott lúd	5	50	6	—	—	Malacz	3	—	8	—
Árpa, 68—74 „ . . .	2	12	2	14	kev.	Pulyka	2	—	2	50	—	Juh	3	—	5	—
Zab, 43—44 „ . . .	1	20	1	30	kev.	Kácsa	1	—	1	20	—	Bárány	2	20	3	—
Kukoricza	1	60	1	80	sok.	Tyúk	1	20	1	25	—	Széna	14	—	24	—
Bab	—	—	—	—	—	Szöllő	—	30	—	40	—	Szalma	4	—	10	—
Köles	2	20	2	30	kev.	Dió	—	50	—	55	—	Keményfa	11	20	13	60
Burgonya	—	60	—	80	kev.	Vágott hal fontja . . .	—	30	—	—	—	Puhafa	4	40	6	80

H I R D E T É S E K.

„Halljuk a szép szót!“ — „Rajta fiúk, vigadjunk!“

Megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kapható

„Halljuk a szép szót!“

című magyar felköszöntő (toast) könyv, mely kötött és kötetlen mindennemű felköszöntést tartalmazván, díszes kiállítás és tömört tartalma, ugy hasznos és mulattató voltánál fogva az ifjuság figyelmébe különösen ajánlható. — A 150 lapra terjedő és 145 többnyire eredeti felköszöntést tartalmazó színes kemény kötésű könyvnek ára 1 ft.

Továbbá megjelent s a dalkedvelő ifjuságnak különösen ajánlható

„Rajta fiúk, vigadjunk!“

közkedvességű dalkönyv második javított és tetemesen bővített kiadása.

E nagy szorgalommal összeállított mű közel 1000 válogatott dalt tartalmaz, és színes borítéku; csinos kiállításánál fogva is kitünő, mondhatni: egyetlen a maga nemében. Az első kiállítás 2000 példánya igen rövid idő alatt elkelt, mi eléggé tanúsítja, hogy méltó figyelmet érdemel. Ára az 530 lapra terjedő s díszesen kiállított zseb-könyvnek 1 ft. 20 kr., dús aranynomás- és aranysegélylyel 1 ft. 80 kr.

Végre ugyanott megjelent

L E N O R M A N D,

a hires cigány-nő igazmondó vetőkártyája.

32 színezett kártyával, magyar aláírással és szöveggel. — Ára 50 kr.

Mind a három Nagy-Kanizsán, Wajdits József könyvkereskedésében egyszerre véve, valamint utánvétellel együtt rendelve 2 frt 50 kr., és 10 példány után egy tisztelet példánnyal is szolgálók.

Minden postai utánvét mellett a megrendelő sziveskedjék bérmentes levélben az említett összeg egyharmadát mellékelni.

Wajdits József.

Könyvkereskedő Nagy-Kanizsán.

Koszt adás.

Alulírott tisztelettel jelenti, hogy délebedre naponként 3, csütörtök és vasárnap 4 tál jól készített ételre havonként 8 frtér előfizetést nyit, mire a t. cz. közönséget figyelmezteti. Lakása a ref. főiskolával szemben, dr. Domján István ur volt házában.

Özv. Gröber Józsefné.

HIRDETMÉNY.

A legjobbnak elismert sárga belga szekér-kenőcs, mázsája 10 frt, fontonként 12 kr. A legjobb amerikai petroleum fontja 20 kr. Ligroin fontja 28 kr.; — továbbá lámpák és hozzá való belek kaphatók Kecskeméten

Papp Mihály

fűszer, gyarmat árú, festék és bor kereskedésében.

Ezen cikk lapunk mai számának betöltése után érkezvén, azt érdekes tárgyánál és sürgetettségénél fogva csak mellékletben közölhetjük.

Szerk.

T á j é k o z á s u l

a kecskeméti izr. hitközség választóihoz!

165/1.

Kecskeméti
Allami Levéltár

Még csak rövid, néhány heti időköz választ el bennünket azon naptól, melyen az egész országban, s így községünkben is, a választók congressusi képviselőik megválasztására, a szavazatszedő urnához fognak járulni; és még most is, oly közel a döntő pillanathoz, annyi habozást, határozatlanságot tapasztalunk, s nem ritkán oly ferde felfogást, oly merőben eltérő nézeteket hallunk, mikép elérkezettnek látjuk az időt: hogy jelezzük azon álláspontot, és jelöljük ki határozottan azon elveket, melyek szerint községünknek a congressuson való képviseltetését multhatlanul szükségesnek tartjuk.

Hogy az egyetemes gyűlés magasztos hivatásának megfelelően, kell hogy következő két nagy feladatát teljesítse:

1-ör hogy a községeket egy egységes hitfelekezeti testületté egyesítse; és 2-or hogy ez egyháztestületnek megfelelő intézményeket léptessen életbe.

Ennek nagy és égető szükségét, úgy hiszem, felesleges bizonyítani; fájdalmas érzéstől telik el keble mindenkinek, ki hitfelekezetünk ügyét szívéen hordja, ha községeink belviszonyait tekinti. Mennyi rendetlenséget, zavart és ziláltságot találunk itt!

Számosan községeink között összefüggés nélkül, mintha semmi közös érdek nem fűzné őket egymáshoz, elszigetelten, magasabb cél nélkül, csak nagy bajjal tartják fenn magokat; főmozzanatait az örökös viszálykodás, visszavonás képezvén, nem csoda, ha zilált viszonyaikból nem tudnak kibontakozni.

Vallási intézményeink alig vannak; ezek is avúltak, silányok, a jelen művelt kornak meg nem felelők.

A congressus teendője és feladata azért is első sorban: hitfelekezetünknek szélysorsított tagjait egy egészszé, egy testté összeilleszteni, azokból egy szerves, életteltjes testet alkotni, és oly intézményeket létrehozni, melyekben a magyar zsidóság hitfelekezeti céljai s érdekei mintegy központban találkozzanak és egyesüljenek.

Ezen intézmények pedig, hogy egyrészt hitfelekezeti, másrészt az állam által jogosan követelt céljainak megfelelően, szükségképen az uralkodó eszmék és a műveltségben haladott kor kívánalmaihoz kell idomulniok; csak ezen kellékek képesíthetik arra, hogy hitfelekezetünk az ország többi hitfelekezetei közt méltó helyet foglalhasson.

S mégis, bármily kifogástalan e tény, e téren akadunk hitsorsosink nagyrésznél alig leküzdhető akadályokra, és alig megfogható elfogultságra!

Az őshitet, mit évezredek át oly nagy féltékenységgel tudunk megőrizni egész tisztaságában, megtámadva látják, midőn vallásos intézményeinket átídomítani és magasabb fejlesztésre vinni, az élet parancsoló szüksége hangosan int.

Ezen aggodalom ép oly sajnálatos, hátrányos, mint indokolatlan. Mert a vallás benső meggyőződésen alapuló szent érzület, mely kiolthatlanul gyökerezik az emberi szívében. Ez érzület művelése és fejlesztése által az ember nemesebbé, erkölcsös lényé emelkedik, és a mennyiben a vallás az erkölcsök nemesítésében találja főcélját, nélkülözhetlen tényezőjévé lesz a társadalom fennállásának; de a vallás e nemes céljait csakis intézményeinek tökéletesítése és fejlesztése által érheti el, és kik ezekben gátolnák: vak hitté alacsonyítják.

Ezen általános nézpontról ítélve meg a congressus feladatát és teendőit, már most a részletekre áttérve, a haladás szellemétől áthatott községünk részéről, következő pontokat és elveket érvényesíttetni tartunk ohajtandónak:

1. Mondassék ki, hogy az összes magyar- és erdélyországi zsidóság egy egységes, egyenlő institutiókkal és kormányzattal bíró egyházat képezzen, mely mint tekintélyes testület, közös vallásos céljainak hathatósabban feleljen meg.

2. Határozottan kinyilatkoztatjuk: hogy a congressus, Ó Exe. a vallás- és közoktatási Miniszter úr által kijelölt tárgyakon túl — minők a községi szabályzat, nevelésügy, tanítóképezdek és országos papiképezde — semmi nemű, szorosabb értelemben vett vallási kérdések megvitatásába és tárgyalásába ne boesátkozhassék; annál kevésbé pedig, minthogy ilynemű kérdések vitatására a congressus, világi elemeinél fogva illetékes úgy sem lehet.

3. Kívánunk egy czélszerű, minden községre érvényes községi szabályzatot, mely midőn a községek önkormányzati jogát legtágabb értelemben biztosítja, képes legyen a községek belvillongásainak szintügy, mint egyesek hatalmaskodásainak és önkénykedésének hathatósan gátat vetni.

4. Tekintettel arra, hogy felvilágosodott korunkban a közművelődés és népnevelés képezik azon főtényezőket, melyeknek minél nagyobb tökéletesítése körül fáradozik a társadalom, elvárjuk: hogy a congressus kiváló gondot fog fordítani minél tökéletesebb elemi iskolák felállítására, szóval: a még oly számos községünkben szárandóan elhanyagolt tanügy emelésére; a tanítási tervet pedig oly módon kívánjuk megállapíttatni, hogy gyermekeink, hitünk szellemében, buzgó és vallásos izraelitákká neveltessenek; de egyúttal minden egyéb ismeretekben és tudományokban is képeztesse, melyek korunkban egy felvilágosodott és művelt polgárnak nélkülözhetlenek; különösen hangsúlyozván, hogy iskoláink ott, hol azt a körülmények megengedik, kiválóan magyar nemzeti jelleget viseljenek.

5. Az előbbiből folyólag, s azzal szoros kapcsolatban áll, hogy a congressus egy czélszerű országos papi növeldét és tanítóképezdét léptessen életbe; ezen nagyfontosságú intézetek már szervezésöknél fogva az igaz zsidó hit szellemétől legyenek áthatva, és magasztos hivatásuknak megfelelőleg valóságos zsidó tudományos intézetekké emeltessenek; hogy azokból tudományosan képzett néptanítók és hitszónokok kerüljenek, kik mint híveik tanítói, vallásunk szent igéit édes hazánk zengzetes szép nyelvén hirdessék; s elvégre

6. nehogy a községünkben oly élénk és benső vallásos érzület a vallás kényes kérdései körében legtávolabbról is megtámadtassék, szükségesnek véljük, hogy a congressus módozatot találjon, melynél fogva a vallás tanításnak mértéke iskoláinkban szintügy, mint a zsidótudományok előadása a papi és tanító növeldékben, egyáltalában pedig a vallásos szertartásokat illető kérdések, arra hivatott és illetékes közegek által, véglegesen állapíttassanak meg.

Ezen elvek elfogadása és érvényre juttatásával, úgy vagyunk meggyőződve, hitsorsosinknak a vallás iránt felmerült kételyeik eloszlatnak, lelkiismeretök megnyugvást talál; s bárki legyen az, kit a választók többsége bizalmával megtisztel, ezen elvek szellemében legyen köteles képviseltetésünket elvállalni.

Gondoljuk meg, hogy csakis a haladás szellemében méltányolhatjuk a congressus nagy jelentőségét, mely maga is szerkezetében a haladó kor egy vívmánya, egy új nagy lépés azon eszme megtestesülésére, mely a „szabad egyház a szabad államban“ jelszót hordja zászlóján, mely végeredményében oda törekszik, hogy az emberi szellem az előítélet és gyámkodás igája alól felszabadulván, valamint a politikai ügy a vallás terén is önállóságra, nagykorúságra emelkedjék!

Végezetül azon reményt merem táplálni, hogy községünk választói, ily szent czéllal szemben, a választásnál csak benső meggyőződésüket követendik, és mint öntudatos érett férfiak, ámitások által szabad elhatározásukban nem fognak megtántoríttatni.

Mutassuk meg, hogy ezredéven át elnyomott népünk, ha szabaddá lett, szabadságával élni is tud!

Kecskeméten, 1868. October 15-kén.

Dr. Kecskeméti Lajos.